

ÁRÓRJÁRAT

2. A gyártól az üzletekig

Arórijáratunk első részében is a termelői árak alakulásáról, az új rendeletek és szabályozók hatásairól, ellentmondásairól írtunk. Most a mindannyiunkat közelről érintő fogyasztói árakról lesz szó.

Jelenleg a fogyasztási cikkek mintegy 57 százaléka szabadon változik az ára, 43 százalékuknál központosítják az árakat, hogy mekkora összeg kerüljön az árcédulákra. Elvileg a termelői árak ismeretében már könnyedén kiszámolhatnánk, mennyi is lesz végül kiírva az üzletekben. A gyártól a kereskedelemben úgynevezett termelői áron vásárolja meg az árut, ehhez hozzáadja saját költségeit — a csomagolás, a raktározás, a szállítás árát —, valamint törvényes hasznát, egy szóval a nagykereskedelmi árrészel növeli az árát. A kiskereskedelem a következő lépés, ezek a vállalatok is elszámolják a maguk költségeit és a hasznát a kiskereskedelmi árrészen, esetleg még forgalmi adót is fizetnek. Mindezeket összeadva végül is kijön a fogyasztói ár.

Támogatás és elvonás

Ha változik a termelés költsége, változik a fogyasztói ár az előbb leírt összefüggések alapján. Csak hogy a hazai árrészt fittyt hány az ilyen logikának; ahelyett, hogy a fogyasztói ár nézne felülre lefelé a termelőre, ez utóbbi tornáza föl magát a valóságban magasabbra (vagy legalábbis a fogyasztói árral azonos szintre). Tehát valahol hiba csúszott a számításba. Szeretpet játszik ebben egy számunkra, fogyasztókra éppen kedvező jelenség is. Az utóbbi évek során egyre szűkülő körben, de változatlanul tovább él a fogyasztói ár-támogatások rendszere. Bizonyos alapvető fogyasztási cikkek és szolgáltatások árába besegít a költségvetés is; az eladónak velünk együtt fizeti meg a teljes árat. A támogatott termékek közé tartozik a többszörös áremelkedést megért cukor, a hús, vagy éppen a tüzelőolaj. E támogatások miatt

alacsonyabb összeget fizetünk az üzletekben, mint amennyit a termelő valójában fölszámol. A termelői és a fogyasztói árak köze nemcsak a költségek és a haszonkulcsok, hanem úgynevezett termelési és forgalmi adók is beépültek. Elvben arra szolgál, hogy az elvonás, hogy a kívánatos mederbe tereljük például a fogyasztást. Csak hogy az egészségesnek tartott tea forgalmi adója nagyságrendekkel magasabb a kávé hasonló terhénel, s a zsír fo-

Mennyire szabadok a szabad árak?

Amint láttuk, a fogyasztói árak képzése sem mentes bizonyos ellentmondásoktól. De valljuk be, fogyasztóként mindenkit leginkább az érdek, mennyit is kell fizetni a piacon, az áruházban. Mióta egyre szélesebb a szabad árak köre, mind többször találkozhatunk egy termékkel több árral, néha annyiféle az ár, ahány az üzlet. Talán ezért is szídják olyan sokat ezt a már nem is olyan új rendszert. Igaz, a kisvállalkozások megjelenésével még tovább bonyolódott a helyzet, manapság nehezebb meg tudni, miért fizetünk egy cipőszarkalásért negyven, nyolcvan vagy éppen hatvan forintot. Az embernek ghatatlanul az az érzése támad, hogy becsapják. Pedig szigorú jogszabályok örködnek a szabad árakat alakító verseny és az árképzés tisztasága fölött.

Megújulásra várva

A piaci viszonyokat közvetítő, a külpiazi alkalmazkodást elősegítő árképzési formák csak lassan szorítják ki a régi maradványait, s ez a folyamat sem mentes szükségszerű visszalépésektől, bizonyos ellentmondásoktól, a normatívitást és a vállalati önállóságot sértő intézkedésektől. Új árrendszer szükségességéről, az eddigieket jelentősen módosító formák bevezetéséről már régóta vitakoznak a szakértők. Várható, hogy 1985 az árreform bevezetésének éve lesz.

Az viszont már most is bizonyos, hogy a világgiazi árakat közvetítő formát semmiféle más nem válthatja fel. A magyar ipar és a mezőgazdaság csak akkor értékelheti reálisan saját termelését, ha napról napra találkozik a nemzetközi mércével. Ennek egyik legkövetlenebb eszköze az ár.

(Vége)

Lakatos Mária

Év végi hajrá nélkül

TÚLTÉLJESÍTI TERVÉT A BHG DEBRECENI GYÁRA

Városunk ifjabb üzemei közé tartozik a BHG Híradástechnikai Vállalat debreceni gyára. Nem csupán azért, mert megszűlése sem nyúlik vissza a messze távolba, hanem azért is, mert — ahogy Kovács Béla, a gyár igazgatója mondja — az átlagéletkor itt 30 év alatt van. Ez nagy előny a gyár távlatait nézve, persze bizonyára ennek nemcsak kizárólag előnyei vannak.

Valóban nem, hiszen számításba kell venni, hogy a közel 1100-as létszámból 650 a nő, s évenként 20–30 fiatalasszony megy szülni. Ez a munkaszervezés szempontjából roppant teherként egy gyár életében. Ezt nem panaszkeppen mondjuk, csupán a tényekhez való hűség miatt — állapítja meg az igazgató.

Mindezt persze azért kell elmondani a gyárról, mert ezek ismeretében még inkább sokra értékesebb az a teljesítmény, amelyet az évek során nyújtanak. Mert, hogy a teljesítmények évről évre nőnek, a létszám meg csökken, illetve az átmeneti fluktuáció nagyon jelentős.

Mit termel a debreceni gyár? Az országos vállalat keretében a cross-bar telefonközpontokhoz szükséges sávgyártás folyik itt. Ezt csak Debrecenben gyártják. Ez azt jelenti, hogy a debreceni kollektíva munkájától függ, mennyi cross-bar készül el. Nagy felelősség ez. Az igazgató egy grafikon mutat, amely az évek során gyártott termékszám alakulását jelzi. A grafikon valóban meredeken ível felfelé, amit a számok is jeleznek: 1979-ben 37 ezer, 80-ban 44 ezer, 81-ben 47 ezer, 82-ben 53 600 sávot gyártottak és idén 55 ezer sáv készül a gyárban. S mindezt állandó létszámszökkenés mellett teszik.

Az idén először a debreceni gyár életében itt tartották a vállalati igazgatói tanácsulást. Talán ez a tény már önmagában is jelezte egyrészt az érdeklődést a gyár iránt, másrészt figyelemre méltónak találták azt a tevékenységet, amelyet folytat. A tanácsülésen valóban értékelték a gyár eddigi munkáját, tevékenységét, s egyöntetűen pozitívnak ítélték a változásokat. Ez elismerést jelent a gyár minden

dolgozójának. Mint ahogy az is elismerést jelent, hogy 1981-ben a vállalat kiváló gyára kitüntetését is megkapta.

Emögött természetesen nagy munka van — mondja az igazgató. — Örömmel nyugtáztuk a döntést, hogy a mi gyárunk kiváló lett, ugyanakkor újabb inspirációt is adott valamennyiünknek az elismerés. A következő évben valóban csak hajszálon mulott, hogy nem kiváló lett a gyár, de így is megkaptuk a vezérigazgatói dicséretet. Az idei eredményeink alapján reális reményekkel pályáznak ismét a kiváló címre.

Az igazgató azt is kifejezésre juttatja, hogy az idei évet rendkívül eredményesnek ítéli meg. Talán először fordul elő a gyár történetében, hogy december hó. napra mindössze 2000 sáv gyártása maradt, ami egyébként nem egészen fele az egy hónapra eső sávgyártási átlagnak. Ez azt jelenti egyben, hogy az év utolsó hónapjában nem lesz úgynevezett év végi hajrá, nyugodtan dolgozhatnak, s ezáltal az éves tervet nem csupán teljesítik, hanem túlteljesítik.

A gyár jó teljesítményéhez minden bizonyonnyal hozzájárulnak a bérfejlesztési lehetőségek és az ösztönzési rendszer is. Ez a gyár a besoroláson túlmenően évenként 5–6 millió forint úgynevezett ösztönzési keretet is kapott, amit különböző célfeladatok megoldására, munkaverseny-jutalmazásokra, stb. használtak fel eredményesen. Gyakorlatilag a VI. ötéves tervidőszak végére tervezett bérfejlesztést máris elérték, megvalósították, ami azt jelenti, hogy a tervidőszak végére ezt túl is teljesítik. Ezt természetesen a gyári eredmények teszik, lehetővé legelsősorban, mert a bérfejlesztések mögött valós teljesítmények húzódnak.

Az 1984-es évre további teljesítményemelés tervet — mondja az igazgató. — A most már kétféle sáv együttes gyártása jövőre meghaladja a 82 ezret. Ugyanakkor megszületett a döntés, hogy 1984. április 1-től átállunk a 40 órás munkahétre.

Külföldön is ELZETT-kilincessel nyílik az ajtó

AZ ÉPÜLETVERET-GYÁRTÓ ÜZEM BERUHÁZÁSÁIRÓL, MUNKÁJÁRÓL

Az elmúlt év végén fejeződött be a berettyóújfalui ELZETT épületveret-gyártó üzemében egy 87 millió forintos beruházás. Ezt az összeget jószerivel teljes egészében gépek vásárlására költötték. Gál Antal főmérnök már sorolja is, milyen berendezéseket vásároltak.

— Üzembe helyeztünk egy hálózati frekvenciás olvasztókemencét, két hagyományos elektromos ellenárlásfűtésű hőntartó kemencét, s két öntőkarusszal, egy SMG típusú hidraulikusan előfeszített gyorsprést... de mielőtt tovább mennék a szakmai témákban, nagy vonalakban elmondanám, hogy miből és mit gyártunk az üzemben. Épületveret, tehát kilincset, nyílászárót. Mindezt pedig alumíniumból állítjuk elő. Pontosabban ötvöztött alumíniumból, az úgynevezett 6AlMg 3-ból.

— Épületvereteket régebben is gyártottak. Ez a beruházás tehát korszerűsítette a régi technológiát?

— Nem csupán erről van szó. Jelenleg ugyanis párhuzamos gyártás folyik. Több helyen pedig kiegészíti egymást a két technológia. A beruházásra akkor gondoltunk, amikor megszüntették a rozsdamentes evőeszköz gyártását. Ez a termékünk tőkés alanyanyagból készült, és csak belföldi igényeket elégített ki.

— A kivánatos azonban a fordítottja lett volna.

— Természetesen, ezért döntöttünk végül is az alumíniumból készülő veretek gyártása mellett. Épületünk, munkaterületünk volt. A most gyártott formát az NSZK ROTO cég adta. Ugyiszenten meghatározta a műszaki paramétereket is. Mondanom sem kell, roppant szigorú követelményeket támasztanak még egy egyszerű ajtókilincsel szemben is.

— Tehát az új igényeknek megfelelően kellett megvalósítani a munkát.

— Mivel 1977–78-ban már gyártottunk épületvereteket belföldi forgalomra, nem volt teljesen ismeretlen a témaválat, de csak a vázlat. Ma már ott tartunk, hogy a ROTO cégen keresztül eljutunk termékeink Svájcba és Ausztriába is. Európa és Ausztria is 13–15 millió forint értékű. A jövő évi — az előrejelzések azt sugják — jóval több lesz.

— Milyen változást eredményezett a termelésben a beruházás?

B. L. Minőségi ellenőrzés

(Fotó Kalmár István)

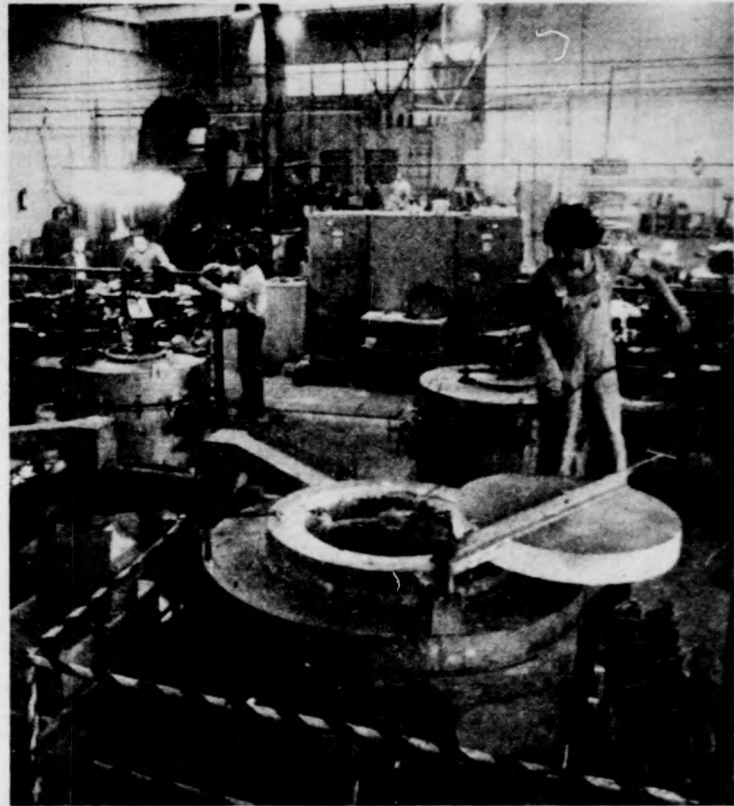
Iván Gizella

— Ötven százalékkal nőtt meg az épületveret-gyártó kapacitásunk. A létszám ugyanaz maradt.

— Mi az, amire büszkék lehetnek, s hol lehet még hiányérzetük a szakembereknek?

— Örülhetünk annak, hogy a kohóalumíniumot saját magunk ötvözzük. Így tonnánként 9–10 ezer forint költséget takaríthatunk

ja. Sajnos éppen az sem működik. Egy év alatt három szerszámot kellett benne cserélni. Így marad a tartalék, vagyis a hagyományos technológia. Azonkívül, hogy ez a csodagép nem működik, más baja is van. Nem tudja mindazt, amire vásárláskor számítottak. Az egész üzem furcsa keveréke a régi és az új technológiának. Igaza volt a főmérnöknek: sok helyen

Az öntőműhelyben

meg. Örülhetünk az önállóan felépített eloxálószornak, de bányáshatunk a kézi csiszolás munkaiigényes, lassú volta miatt.

Az üzemben Nyeste Ferenc üzemvezető a házigazda. Szavaiból érződik, hogy nemcsak érti, érzi, de szereti is a munkáját. Legszívesebben az öntőműhelyben tartózkodik. Nem csodálom, mert az alumínium rotogáza a nagy olvasztókemencében valóban lenyűgöző látvány. A vörösen izzó fény szinte lebeg a kemence falai között. De az öntést is jó ideig el lehet nézni, bár a két karusszal közül ottjártunkkor csak egy működött. Ilyen félautomata öntőberendezést még nem volt szerencsém magyarországi öntődében látni, ám ez nem is csoda, mert mint Nyeste Ferenc elmondta, talán Európában sincs máshol. Az automatikus öntőberendezés óránként 420 kilincset képes megformálni a parányi kokillákban.

Az öntött kilincsek kézi sorjázási műveletei után következne az SMG gyorsprécs precíz, pontos munká-

párhuzamos gyártás folyik, de sok az olyan terület is, ahol egy modern technológiát a régi követ. Vagy fordítva. Vannak műhelyek, ahol kifejezetten lassú, munkaiigényes folyamatok zajlanak le. Ilyenek például a polirozó- és a csiszolóműhelyek. Minden rosszindulat nélkül mondom: egyik sem válik a gyár dicséretére. S azt sem kell különösebben hangsúlyozni, hogy a belföldre gyártott és a külföldi piacra készülő termékek között is van különbség. Már ránézésre is. Valószínű, hogy az igények, a követelmények és az árak is mások.

A beruházás tehát megvalósult, nőtt a termelés, az export, jobb lett a minőség, ám problémák is vannak. Azokat megoldani pénz nélkül nem lehet. Azt hiszem, nem lehetünk az ELZETT-tel szemben maximálisak. A beruházások a világgazdaság általánosan gyenge pontját képezik. S ez mindenütt főleg pénzügyi okokra vezethető vissza. De nemcsak a pénz, a vállalatok is „hibásak”, mikor egy új termék költsége vagy minősége kívánivalót hagy maga után.

Itt azonban most másról van szó. Megszűnt egy gazdaságtalan termék gyártása, a helyere egy gazdaságosan előállítható termékcsalád került. Az üzem képe azonban csak részben — az anyagi lehetőségek függvényében — változott. A beruházás tehát sikerült is, meg nem is. Sikerült, mert bővült az alanyanyaggyártás, tőkés exportra is tudnak termelni... de nem sikerült, mert nem minden olyan részt tudnak korszerűvé varázsolni, amire szükség lett volna.

Sikerült, mert ma már tudják az ELZETT-ben, hogy Berettyóújfaluban, ha lehetőséget kapnak, képesek a bizonyításra. Annak a bizonyítására, hogy a gyárban fokozatosan beérik a befektetett munka gyümölcse. S annak ellenére, hogy ez a gyár a telepítés óta rendkívül nehéz alaphelyzetben van. (Gondoljunk csak arra, hogy hányfajta terméket kell előállítani.) Egy új gyárban — hiszen múltja nincs — új dolgozókkal és kicsi műszaki gárdával kellett hozzákezdni annak idején az iparosodás hétfőjű sarkányával megküzdni. És ma már eredmények is vannak.

Villantóval a csónak orrán

ÁROKTŐVEL ÁTELLENBEN ÉPPE

A keskeny nád folyosót végighorászolja a ladik, de a megszegecselt lemez (csak sejtem, hogy milyen oreg borítású) kibírja a recsegő háborút. Vagyis ő nekimegy a torskohó tolakodásának, letöri a korhadékot. Abból meg valami sötét festék fecskendő fél, mintha egy dobózból még kiszabadították volna. Ömlik. A fekete kotut fölszakította a csónak tolobója. Minthogy löknie kell a ladikot, belefúródik az aljba, a Tiszától itthagytó medertőbe. Közte és a Tisza közt ősi a kapcsolat, ősi a kiapadás. A nádak, mint megbízható szintjelző csövek, mutatják is, hogy tavalyelőtt, amikor még volt rendszeresen, mélyebb volt a Herpály.

E tő, hogy betájoljam, átellenben, kissé ferde Ároktővel esik szembe, kívül minden felfordító látogatástól. A látogatottságtól. Igazán elhagyott, még akkor is, ha egyfelől a szántó barna szalagja szegélyezi. Varsás halászlégeny a bérleje. Három ósig, úknagyapjág az. Sze me barna sugarával vizsgálza a kristálytiszta vizmezt, ahol már ő az úr, és a kolokán. Népnyelven a kosárfejű hinár. Akárhogy, akármint is hajított a villantóval, pergetéskor fölfrórlantok egy borzas fejű szőnyvet. Megfe-

szítem a zsinórt, elpattan, a hinár erősebb, de a hálászlegény a víz alá is lát, nem engedi meg ebben a drágaságban, hogy odaletint maradjon. Ha egy ötforintos pottyant volna ki, azt is felbúvárná.

Súlyos kerékraf lapul a csónak orrán, rajta kézzel csomózott hálófőveg. Egy János vitez-beli óriás lepkefogója. A ráf repül, de Imre tudja, „hol áll meg”. Ezüstösen úszkál halon. Kútgyúrnyi nagy hullám csobban. Ficánkol a csúnya pófajú csuka, de már lenn a csónakderékban. En meg a hosszú, majd háromméteres grafit szálú bottal (modern horgászszerszám) már csak elvétve dobálok. A 60-as zsinór túlságosan vastag, mereven szalad föl a Shakespeare-orsón, boszszúságomra le-leugrál, talányos egyszerűséggel galalyodik. Csúnán kötőlöködik velem:

— Sok az, ami az orsón van.

A tanács megszívlelendő, másképp odozgatnám, a zsinórnyodalmat napestig, pedig mennyi a cikázó kishal! S van aztán a ribillió, ha a cirkáló, szürke csuka elindul. Mintha százmareknyi karikagyűrű perdülne meg. A fényes, pillantnyi ékszerkirakat csabítja a rablót, mert ha tühegyes fogai kö-

zé kap is egy villódzót, képes a villantó még fényesebb játékaért elengedni. Ilyen buta a csuka. Csakhogy erre az én villantómra még a hinárugratót is föl kell kötni. Milyen jó, hogy van. Így ni! Mennyivel simább a húzás, a tekergetés. Szinte fészölöm a hinár boglyait, a horgor nem kap bele, átugorja.

Végtelen csoda a novemberi Herpály. Itt-ott pezseg. Jég hideg gyöngyso-rok indulnak föl halk szorozaton, ragyogó csipkebo-gyói a tözegesedő fené-nek. Néhol már előtárja nyálkás száját a mocsár. A nád dárdásán beljebb nyomul, ezeregy tővel ragad meg, el akarja a tő nevet is birtokolni. Oda egy varsás nemzetség, a pákász, aki harminc évé még rövid nyelés kaszával hatalmas bokrétkát sara-bolt ki belőle. A szabad csónakutak, a folyosók mind az ő keze művük. S a két-három méteres mély-ségeken él még a hal se-regestül.

Fej felől még egy utolsó dobok, de valami történt! Az avasba, ahol örökké va-gatlan a gyékény, sebesült vadkacsa hull. Tegnapi er-re dörögtek a puskák. Majd az ingovány elmenekíti.

Szalai Csaba

MAGYAR NYELVŰ SZOVJET LAPOK

Több neves személyiség szólal meg ebben a számban. Az új keletű Interjúk című rovatban a tekintélyes belga fizikus, Ilya Prigogine egyebek között kijelenti, hogy sokat köszönhet a szovjet tudománynak.

Hajdú Péter akadémikus, a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem tanszékvezető professzora a két ország azon tudósainak együttműködését körvonalazza, akik a magyarokkal rokon népek nyelvét, történetét, kultúráját tanulmányozzák.

Egy leningrádi pszichológus olyan matematikai modellt dolgozott ki, amelynek segítségével újszerűen mérhető az emlékezet több jellegzetessége. Erről szól a Lebegyev-egyenlet című cikk. Alekszandr Ragyiszev író és gondolkodó munkásságát és életútját idézi fel a Világnetünk alapjai rovat, melynek új sorozata az orosz forradalmi gondolkodás előfutáiraival foglalkozik.

Abécé 800 embernek címmel az Eszaki-sarkkörön túl élő jukagirok legnagyobb településének gyermekeiről kapunk hangulatos képet. E kis nép szélesebb hazájába, Jakutföldre egyik szegletébe kalauzol el a Tundrai szemle jegyzetfüzetével című anyag.

Az új nyersanyag-kitermelők helyek és egyéb gazdasági létesítmények mentén keletkező távoli, de modern településekről ad

SZOVJETUNIO

áttekintést az Új városok hona című összeállítás.

Adatokban gazdagon mutatja be a karib-tengeri szigetszöghöz fűződő gazdasági kapcsolatokat a Kubával közösen című írás, mely a latin-amerikai állam negyedszázados fejlődését is körvonalazza.

Az integráció tárgyköréből merít az Ulanovszki „szálló” vendégek című riport is. A KGST Polgári Repülési Központjába visz el, ahol számos magyar pilóta is képesben részesült.

Két és fél évi megfeszített munkával állították helyre egy, a klinikai halál állapotából megmentett lány agytevékenységét a Rosztovi Orvosi Egyetemen. E küzdelem történetét írja le a Visszatérés a halálból című cikk.

Siket színészek játszanak a moszkvai Mimika és Mozdulatok Színházában — számozgásukat halló kollégáik szinkronizálják —, olvasható egyebek között a Hangtalan színészek című tudósításban.

Noha a XV. Európa-bajnokságon négy aranyérmet szereztek a szovjet teniszézők, a hazai szakemberek rendkívül elégedetlenek velük. A sportág gondjait elemzi Aranyérme és aggályok című írásában Oleg Szpasszki, az ismert sportszemleíró.

A KÖLCSEY FERENC MŰVELŐDÉSI KÖZPONT PROGRAMJÁBÓL

A Művelődési Központ nyitva 10-22 óráig. Szerdán a nyilvános programok szünetelnek! Közönségszolgálat és információ: 27-390. Jegypénztár nyitva: hétköznap 13-19 óráig, szombaton és vasárnap 9.30-13 óráig és 14.30-19 óráig.

Kiállítások.
Kiállító terem (Kossuth u. 1.): Megyei őszi tárlat. Nyitva 10-19 óráig. (Kedd, szerda szünnap.)

Előter: Bulgária története az államalapítástól napjainkig. Fotó- és dokumentációs kiállítás. Nyitva: 10-22 óráig. Szerda szünnap.

Kölcsey kiskaléria: Népművészeti kiállítás. Megnyitó december 5-én 17.30-kor. Nyitva: 10-19 óráig. Szerda szünnap.

Rendezvénynaplár.
December 2., péntek.
Színházterem, 18 óra és 20.30 óra. Miskolczi Miklós: Színelni boldog szeretni. A Radnóti színpad előadása. Szerelők:

Tarján Györgyi és Somhelyi György. Minden jegy elkel! Csak 18 éven felülieknek!

December 3., szombat.
Gyermekjátsszó, 10 óra. Bolgár népi gyermekjátékok készítése (6-12 éveseknek).

Előter. Konferenciaterem, táncterem, 10-17 óra: Zsibogó (könyvek, tankönyvek, lemezek, kazetták, gyermekjátékok, kepek stb. cseréje, vétele, eladása). Helypénz felnőtteknek 15 forint, gyermekeknek 5 forint.

Táncterem 18-22 óráig. Video diszkó. Vezető: Reményi Péter. Belépődíj: 25 forint.

December 4., vasárnap.
Bábszínház, 10 óra: Dirmi, Dörmi és a Téliapó. A Vojtina bábguyttes műsora. Belépődíj: 10 forint. (4 éves kortól ajánlott!)

Konferenciaterem, 17 óra: Viro-lágjárók sorozat — Marokkó. Előadó: dr. Pethő Gábor.

Táncterem 18-22 óráig: Video diszkó. Vezető: Reményi Péter. Belépődíj: 25 forint.

Póduinterem (Kossuth u. 1.). 18 óra: Osiris-koncert. Közreműködik a Chaos együttes. Belépődíj: 15 forint.

December 5., hétfő.
Bartók terem, 20 óra. Toles-vay László szóló nagylemezének koncert-bemutatója. Közreműködik: Németh Oszkár, Dész László, Möriz Mihály és a Tolesvay-trió. Belépődíj: 50, 60, 70 forint.

Jegyelővétel:
December 14-én 19.30: Zene-művészeti Főiskola hangver-senyterme a Debreceni Kodály Kórus hangversenye. Belépődíj: 30 forint.

December 12-én 19 óra, vá-rosi sportcsarnok: Operettvá-sár. (A Magyar Televízió és az IRI közös rendezvénye.) Belépődíj: 50, 70, 90 forint.

RÉGI KÖNYVEK BOLTJA

Európa útjain

Egy szovjet író, alighogy befejeződött a második világháború, útnak indult. Egy író, akire pontosan ráillenek József Attila szavai: fehérek közt egy európai. Európai mert ismeri Európa lényegét, történelmét, szellemét s hisz a jövődjében. Ilja Ehrenburgnak hívták.

Útja látszólag cikkakkos, valójában azonban egyenes és következetes. Állomásai: Bukarest, Szófia, Belgrad, Tirana, Zágráb, Prága és Nürnberg. Jelképe? Igen, az is. Végigjárta Kelet-Európát egyrészt azért, hogy megnézze, mit pusztított el a fasizmus. Az a fasizmus, amelyet a világ ítélszéke elé állítottak Nürnbergben.

Csakhogy Ehrenburg nem elsősorban romtot látni ment végig Kelet-Európán. Lát-hatott, látott romot odahaza, a Szovjet-unióban is eleget. Látott éhezöket is, rongyosokat is. Ezért érthető hát, hogy nem afféle veszteséglistát készít, nem tanuló-másokat gyűjt a nürnbergi perhez. Ehrenburg nem a múlt ágyútölcse, bombakrá-teres, emberek és állatok temetével takart útjain jár. Más utat keres. Idézzük:

„Kelet felé mentem. Hideg volt, metsző hideg. Korán indultunk és decemberben a nap késlekedik. A sűrű ködben inkább sejtettük, semmint láttuk valamely város rom-jait. De mégis felkelt a nap. A nap vörös korongja feltűnt, áttörte a ködöt. Egy barakk mellett gyermekek játszottak. Az iskola szárnalmas volt, a gyerekek rongyosak és vidáman játszották minden országban az egyforma gyermekked játékaikat. Aztán újra előtűnt a nap, a háborúgyötörte út — de mintha már más lett volna. Az élet útja volt. Ezek a gyermekek az új Európát fogják látni.”

Ehrenburg szenzációs riportkönyve a szó szoros értelmében kikerült a szenzációkat. Nem sztorikat, történeteket keres, nem is hősokeket s nem vezetőket, a protokoll szabályai hiányoznak az ő ismeretanyagából. Azért járja be Romániát, Jugoszláviát, Bulgáriát, Albániát és Csehszlovákiát, mert meg akarja keresni ennek a földrésztöré-déknek igazi arcát. A népek arcát. Azokét is, akik fegyvert fogtak a fasizmus ellen, és mindvégig kezükben tartották, nemcsak szóval küzdve; de azokét is, akik a törté-nelmi lavírozás kísérletét próbálták ki. Legjobban azonban a népek arcának jelei-ből az érdekli, ami a jövődjét hordozza.

AZ IDEOLÓGIA KÖZKATONÁI

A főorvos megbízatása

A kora déli órákban nem várakoztak betegek a püs-témaválástás természetesen az itt élő emberek érdeklő-désének megfelelően ala-vezető főorvosa, dr. Rác László elmélyülten dolgozott szobájában. Nem haragu-dott, amiért munkájában megzavartam és arra kér-tem, beszéljen arról, hogyan lett propagandista pártalap-szervezetében, s mi a tapasztalata a hosszú évek óta végzett munkája során.

— Bár hajdúszobozslói születésű vagyok, mégsem ebben a megyében kezdtem a pályámat. A debreceni egyetem elvégzése után Bor-sod-Abauj-Zemplén megyé-be kerültem, a füzerradványi sanatóriumba. Akkor, 1968-ban a legfiatalabb or-vos voltam ott, és ekkor léptem be a pártba. Friss diplomával és tudással a tarsolyomban önként adódott első megbízatásom. legyek pártalapszervezetem propa-gandistája. Hamarosan ki-derült, hogy elég jó előadó vagyok.

— Szerveztem, vezettem a pártoktatást, nemegyszer előadást tartottam a legkü-lönbözőbb témákban. Meg-beszéltük és megvitattuk a párt- és államelet, a gazda-sági és kulturális élet aktuá-lis kérdéseit, világnézeti, etikai, vallástörténeti témá-kat. Előadásaimhoz különbö-ző folyóiratok, a Reflektor, a Propagandista, a Pártélet és a napi sajtó jelentette az alapanyagot, s természetesen mindegyikehez hozzá kellett még olvasnom. 1975-ig dol-goltam Füzerradványban, eljövetelem előtt egy évvel propagandamunkámért Len-in plakettel tüntettek ki. Az elismerés nagyon jól-esset.

Átkerülve a püspökladá-nyi tudógondozó élére, dr. Rác László továbbra is a pártoktatást vezette, irányít-totta.

Antikváriumokban, könyvtárakban, szekrények, komódok rejtett zugáiban megárgult könyveket találók. Köntösük megkopott, tépett, tartalmuk azonban ma is hordoz számunkra üze-netet. Ezeket szeretném néha-néha megosztani az olvasóval.

Igy mindenképp a kétkezi munkások. A falvak népe főként, akik egyszerre őriznek évszázados kultúrákat, s ugyanakkor ki-nyitják szívüket és szemüket az új fények előtt. Bennük látja Ehrenburg a jövődjé történelmének letéteményeseit. És keresi az alkotókat, a művészet, költészet, zene munkásait, akik megteremtik ezeknek a népeknek a szellemiségét. Akkor is, ha nyelvük is alig van, mint pl. az albánok esetében.

A nürnbergi perről írott riportjánál már-már úgy tűnik, alkalmazza a hagyományos riport hagyományos fogásait, hiszen odafigyel a vádlottak személyére, észreveszi apró rezdüléseiket, magatartásuk személyes, karakterisztikus jegeit. S mégis, itt se felejt el megemlíteni a történelemben gondolkodó entellektüel: „A népek képviselői nemcsak azért jöttek a romvárosba, hogy megbün-tessék a bűnösokeket, hanem azért is, hogy a borzadó népek előtt felidézék a büntetteket, hogy gyermekeiket megóvják a náci pestis mikróbüitől. S a város romjait szem-lélve a jövő városára gondolunk: a gyer-mekekgyilkosok láttán a bölcsökről álmo-dunk.”

Ehrenburg könyvét minden sorában át-hatja a hit: Kelet-Európa népei megszer-zték azt a történelmi bölcsességet, amely ah-hoz szükséges, hogy a békekesség, az építés, a barátság, az együttműködés, a kapcsolatok természetes útját járják. A riportkötet ezért lehetet megírása és megjelenése idején történelmi optimista, Ehrenburg bízik a né-peken.

Amíg újra és újra elolvasom egy-egy passzusát a könyvnek, keresem a módszert, ahogyan a benyomásából teljes képet, affé-le néparcképet alakít, belém döbben a fel-ismerés; talán soha nem volt ilyen aktuális ez a könyv, mint most, a feltámadt hideg-háborús szellem, a fegyverkezési hajszá eledése idején. Amikor Amerikában olyan társasjátékokat árulnak, amely nyíltan hirdeti: nem számít mi lesz Európával, Amerika messzire van. Milyen jó olvasni ilyenkor egy igazi európai író könyvét. Aki ké-zen fogva vezetné Európa népeit a béke-ség sugárzó útjaira. (Ilja Ehrenburg: Euró-pa útjain. Budapest, 1947. Szikra.)

(11)

Balogh Júlia

HE

HETFŐ

KOSSUTH RÁDIO
8.25 Josef Suk heg-rán közreműködik: lelek. 9.00 A hét zen-zart: d-moll zongora. Somlyó György ve-kopog? 10.05 Nyitnik-kolások műsora: 10. zótá. 10.35 Nóták. Piro-ska műveiből. 11.05 regen, novemberben. 11.39 Kedves Mich-Ginsburg regénye r-mazva. XII.6. rész. Zenei érdekességek műsorából. 14.33. J. Margit novellája. Edes anyanyelvünk. Koruspdium. 15.22. 16.00 Az Allami N-zenekara játszik. Kö-nia nepadalokt enek-lábaglak: Az olvasá-sége. 85. rész. 17.05. A mikrofonnál: Cs. 17.40 Fegyverkezés. 19.15 BUEK. 1983. Tíz perc külpolitika ler enekegyüttes ar-lokat énekel. 22.58 zongorázik. a Barcs-gyos játszik. 0.15 V.

PETŐFI RÁDIO
8.05 Réti József énekel. 8.35 Figyelni. 8.50 Slágerműzeum. perek. 10.00-12.00. 12.00 Népdalkörös-özlök. 12.35 Kis-rajz. 12.40 Tánccene-Eneklő ifjúság. 13.3. A Gyermekrádío 24. 14.00 Kettőtől öt-ig. 15.00 Kíváncsi műsora. 17.00 napom. Rip-dik sebesség. 18.35. dekessegek. újdons-és a külföldi könn-ten. 19.30 Sportvil-top paradé. Az LG7-veleiből. 20.35 T. Tánccene Finnorszá-Ek énekel. 22.30 La-népi zenekara ját-Hona nótákat ének-él. Mal dzsessz. Miles-leiből. 1. rész.

3. MŰSOR
9.00 Peter Grim-Britten operájából. muzsika. 10.30. Szabadunk. 11.05. Kocsis Zoltá-Szentehly Miklós-kes Kálmán klari-11.51 Zenekari m-Közvetítés a Pécsi-házból — Bizet: Cál-felvonásos opera. Végy darab orosz-dalokra. 15.00-16.30. 16.30 A hét zenemű-d-moll zongoravers-Wilson felvételeiből. Donath operafelvé-

KEDI

KOSSUTH RÁDIO
8.27 „Aranyláz”. A biotechnológia távlatai. VIII. rész. világbán. 8.57 Oszca-retjeiből. 9.44 G. het. 10.05 MR 10-11. sók — barokk. 10. d-moll hegedűvert-Rádío Dalszínház-zsebet: Az arany-hecske. Gyermek-Kedves Miciele. burg regénye rádió-va. XII.7. rész. 12. könyv. 13.00 Joseph-nél életrajza (ism. muzsikáló tájak. 1.rodalom: Francia-Superville. 15.05. táncrímusbán. 15. — Kisiskolások m-vek között (ism.). Hangos Újság. 16. rész. Jeky András. Felvételük tegnap 6. 17.30 Verdi: A vég-II. felvonás finálej-bő család. 19.15. — híres előadómű-csolásában. 19.51 vannak érzelmeik. mai finn írók. Cs-nád György n. Lakatos Lajos cím. A hegedű virtuozá-zis. 22.20 Tíz per-22.30 Romantikus 22.50 Hétköznapok port. 23.00 Zenekar-Szigeti Edit táncd-

PETŐFI RÁDIO

8.05 Népzene. 8.20 Tíz perc kül-p. 8.35 Társalgó (ist. Zenedeleit. 12.25. renc. Ifjúsági Köny-ságai. 12.35. Melód-Látoszó. 13.30 S. gyermekeknek. 1. rádío zenés delúta-gerek. 14.35 Tán-c. 15.20 Könyvről — Örökzöld dallamok forgalom. 18.00 Dis-hogy tudunk-e be-Felcra népzene. 19. mezbolt könyvüz. 9ai. 19.25 A művés-19.35 Csak fiat-Tigrisugrás. Rákó-ényének rádío-v. rész (ism.). 20.55. országából: Katri-21.25 Egy énekés-Kincses Veronika-Deák Tamás sz-23.20 Bóbe Gáspár-nekara játszik. Se-S. Bíró Antal nép-

3. MŰSOR

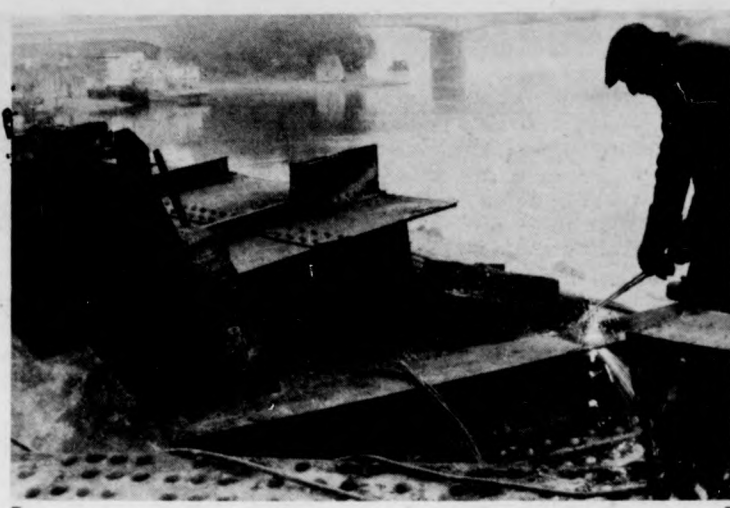
9.00 Iskolarádió. mezeinkből. 10.30. énekesek és egy-lyéből. 11.05 Kül-p-vespoc. 11.20 Zen-12.31 Smetana oper-Éi muzsika. 13.05. Mal Arképcárnok Szokolczy Lajos

MA A KÖLCSEYBEN:

Színlelni boldog szeretőt

Intim együttét kölcsön-lakásokban: a házasságtörések természetrajza, a külső kapcsolatok kialakulása és felbomlása adta a témát Miskolczi Miklósnak...

arról a hosszabb-rövidebb időszakáról, amikor — a szerző szavaival — „nagyágrendileg, minőségileg erősen megkülönböztető érzellemmel ugyan, de mégis minimum két emberhez kötődünk”.

DARABOLJÁK A HIDAT

Az újjáépülő Árpád-híd szomszédságában darabolják a régi hidat 33 éves acélszerkezetét. A kiszolgáltatott acélszerkezet bontását a Ferrum elnevezésű gazdasági munkaközösség tagjai végzik.

Vándorserleg a hajdú-bihari szövetségi szakácsoknak

Három megye cukrászainak, szakácsainak versenye Polgáron

A polgári AFÉSZ Fehér Holló éttermében a napokban rendezték meg Békés, Szabolcs-Szatmár és Hajdú-Bihar legjobb szövetségi cukrászainak, szakácsainak immár hagyományosnak számító vetélkedőjét.

vértési cukrászüzemének vezetője kapták. Kitétek magukért a szakácsok is. Mindnyájan olyan négyfogásos, a korszerű táplálkozásnak megfelelő étel-sorokat főztek, hogy a zsűri-nek és a vendégeknek nehéz volt a helyezési sorrendet kialakítani.

Szemelvények a hírszerkesztő telefonjaiból

- 1. Dobsai Zoltán, Debrecen, Csapó utca 104. — Képzeld el, a lépcsőházunk lakásaiban — tizemeletes épület, az Árpád téri ABC fölött — hol van meleg víz, hol nincs. Így megy három hét óta, és bárkinek szólunk, nem segít. A Hőszolgáltatónál előbb azt mondták, hogy biztos valamelyik lakásban van hiba. Kiderült, hogy sehol nincs baj. Beszéltem a vállalat egyik osztályvezetőjével — a nevet nem írtam —, azt mondta, hogy majd intézkednek. Azóta sem történt semmi. Kisgyerekek vannak, nem tudjuk nyugodtan megfürdeni őket. Előfordul, hogy jön a forró víz és egyszer csak jéghideg folyik ugyanabból a csapból.

Szövetségi nébizottságok kapcsolatai

Ez évben is a legfontosabb nő- és szövetségi politikai határozatok szellemében munkálkodtak a Hajdú-Bihar megyei MESZÓV és az AFÉSZ-ek nébizottságai. Új módszerek, formák bevezetésére is sor került. E téren az eddigi tapasztalatok kedvezőek.

MOZI • SZÍNHÁZ • TV • RÁDIÓ

MOZI: Donald kacsa és a többiek (amerikai), Vig 2. hn. 4. Apolló n. 12. 4. Meteor n. 6. Hír-ado 1. 10. 3. EIVEBONCOJÁS (svéd, 16). Művés 5. 1. 8. Hé, élett! (finn, 16). Apolló n. 10. 8. Meteor n. 8. Jóbb lázadás (magyar-NSZK). Vig n. 12. 6. n. 9. Feketeszkáll szelleme (amerikai). Hír-ado hn. 8. Delta 1. 6. Gerolstein kaland (magyar). Hír-ado n. 12. n. 2. hn. 6. Jesse James balladája (amerikai). Vig kamara f. 5. f. 7. Karatéző Cobra (japán). Apolló 6. Májomok bolygója (amerikai). Vig n. 10. Misi mókus kalandjai (magyar). Apolló n. 3. Meteor f. 3. Noé bárkái (magyar). Kinnika 5. Panda maci kalandjai (japán). Meteor mese 3. Pogány madonna (magyar). Meteor mese n. 6. SZÍNHÁZ: Csokonai Színház Ma 19 órákor Tévedések vig-játéka — Bajor-bérlét. Hungária Ma 19 órákor Csapodár madárka — Lendvay-bérlét (Csak 16 éven felülieknek!). TELEVÍZIO: BUDAPEST: 1.: 8.27 Műsorismertetés. 8.30 Tévétorna. 8.35-9.40 Iskolatév. 9.40 A régészeti kalandja. Olasz film. 10.30 Nemzetközi díszköz. NSZK zenés film (ism.). 11.05 Képzőműv. 15.00-16.25 Iskolatév. 16.27 Műsorismertetés. 16.30 Hírek. 16.35 Karatéző. Kubai rövidfilm. 16.50 Szülők iskolája. XIII/2. rész (ism.). 17.20 Reklám. 17.25 Tájak, városok, emberek. Marokkó vörösai. 17.55 Képzőműv. 18.00 Ablak. 19.00 Reklám. 19.10 Té-

HÍREK

HÍRSZERKESZTŐ: GÖRÖMBÖLYI LÁSZLÓ — TEL.: 12-144

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS: Többnyire kevés felhő, kivéve a déli és nyugati megyéket, ahol még gyöngyhavas, hózápor valószínű. Az északi, majd keleti, északkeleti szél erős, néhol viharos marad, így hófúvás továbbra is várható. A legmagasabb nappali hőmérséklet pénteken kevéssel 0 fok alatt várható.

1983. DECEMBER 2., PÉNTEK MELINDA NAPJA A Nap két 7.11 — nyugszik 15.55 órákor (7.01 és 15.45) (Debreceni adatok):

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Hatvan évvel ezelőtt, 1923. december 2-án született, és 54 éves korában, 1977-ben halt meg Maria Callas görög származású operanékesnő korunk egyik legnagyobb énekesnője. Alig 15 éves, amikor Athénban debütált, Santuzza szerepében. Amerika felé fordult, majd 1947-ben visszatért Európába, s a veronai Arénában Gioconda szerepében aratótt kiemelkedő sikert. Ettől kezdve világsztár, sőt 6 volt a második világháború után a diva, korunk nagy primadonnája. Fantasztikus tudása, tehnikája, óriási színesi készsége és lenyűgöző atmoszférája, no meg hírhedt sztarbotrányai tették világhírűvé. Szerepkörének szélességére Lilii Lehmann óta nem volt példa: skálája isodától és Brünnildától Luciaig és Violettagig terjedt. Nevéhez fűződik az úgynevezett „beporosodott” operák feltámasztása, s kiderült, hogy olyan művek, mint például Cherubini Medéja, vagy akár Donizetti Anna Bolenája egyáltalán nem szenvedték az idő múlását. Igazi modern énekes-színész, aki mindig a szövegből, a cselekményből a drámaiból indult ki. 1973-ban Torinóban rendezőként is bemutatkozott.

TÁTRAI-VONOSNÉGYES: Az A-bérletsorozat első kamarakoncertjére december 2-án este fél 8-kor kerül sor Debrecenben a Zeneművészeti Főiskolán. A Tátrai-vonosnégyes Haydn, Beethoven és Schubert egy-egy művét mutatja be.

ELMARAD A NÓTAEST. A Horváth Árpád Művelődési Ház péntek estére hirdett notaestje technikai okok miatt elmarad. A megváltott jegyek visszaválthatók.

ÁLLATORVOSI ÜGYELET. Debrecenben december 3-án szombaton reggel 6 órától vasárnap reggel 6 óráig dr. Márkus István (Debrecen, Nagyerdei körút 24., telefon 22-194); december 4-én, vasárnap reggel 6 órától hétfőn reggel 6 óráig dr. Molnár István (Debrecen, Varga utca 11., telefon 21-301) tart állatorvosi ügyeletet.

OSZTÁLYTALÁLKOZÓ A közelmúltban tartották a 25 éves osztálytalálkozójukat Hajdúszovátón a község általános iskolájában az 1958-ban végzett diákok. A bensőséges hangulatú találkozó az egykori tanári kar tíz tagja, valamint az akkor végzett ötven diák közül huszonötven elevenítették fel régi élményeiket.

BÁBSZÍNHÁZ. Dirmi, Dörmi és a Tépapó című műsorát mutatja be a Vojtina bábszínház december 4-én, vasárnap délelőtt 10 órákor a Kölcsey Művelődési Központ bábszínházában.

AJTÓK-ABLAKOK. A közéleti és magánéleti által egyaránt kedvelt műanyag ajtókat és ablakokat gyártását hamarosan megduplázott kapacitással végzi a Győr-Sopron megyei Tanács Építő- és Szerelő Vállalat mosonmagyaróvári üzege. A kitűnő hő- és hangszigetelő tulajdonságú szerkezeteket legutóbb a pécsi házigyár paneles épületekben is sikerrel próbálta ki.

ZSIBVÁSÁR. Egyebek között folyóiratok, könyvek, festmények, iparművészeti alkotások, lemezek, kazeták, hangszerek, éremgyűjtemények, bélyegek, játékok cserélnek gazdát azon a zsvivásáron, amelyet szombaton, december 3-án tartanak a Kölcsey Művelődési Központban 10 és 17 óra között.

KORUNK VALÓSÁGA. A vetélkedősorozat általános tagozatának megyei döntőjét szombaton, december 3-án tartják Debrecenben, a Bartók tereben. A döntőben a tíz elődöntő nyertes csapata méri össze tudását.

ÚJFALUI FÜVÖSÖK A RÁDIÓBAN. A bereettyúfalui művelődési központ kiváló együttesével december 4-én nyilvános hangversenyt ad a Magyar Rádió 6-os stúdiójában. Vezényel: Szilágyi Péter. A felvétel későbbi időpontban kerül adásba.

OTP NYITVA TARTÁS. Az OTP megyei igazgatósága tájékoztatja ügyfeleit, hogy az év végi zárlati munkák miatt a megyei igazgatóság (Debrecen, Hatvan utca 2-4.), valamint a Vörös Hadsereg útja 45-47. és a Csapó utca 2. szám alatti körzeti fiókok december 6-7-8-án és 12-13-án 8 órától 12 óráig tartanak nyitva.

VÁLTOZÁS. A debreceni fiatal értelmiségiek klubjának mai, pénteki foglalkozását technikai okok miatt december 9-én tartják meg.

TEVÉAJÁNLAT. Ma este 20 órákor kezdődik a tété egyrészes Jókai-vetélkedősorozat, amelyben a részt vevő csapatok — a nézők számára is élvezetes, szórakoztató formában — a ma is népszerű regényíróról és koráról szerzett ismereteikről adnak számot.

FORD-GONDOK. Valószínűleg kell állítani a termelést a Ford Autógyár brit leányvállalatánál. A keresetüket keveselő alkalmazottak ugyanis nem fogadják el a cég „végleges”, 7,5 százalékos béremelési ajánlatát.

KÖZLEMÉNYEK

Ertesítjük kedves vendégeinket, hogy Ságvári E. u. 7. szám alatti szalonunkat megújítottuk. Nyitva tartási idő: váltott műszakban hétfőtől péntekig reggel fél 7-től este fél 9-ig. Bakóné Lenke, Lászlóné Rozika fodrászok, Marjáné Julika, Békési Évi kozmetikusok. A nyitva tartási időben fájdalommentes fülcimpalyukasztást vállalkozunk. Telefon: 16-052. (X) Dr. Panczár Helga magánrendelése december 5-től 17-ig gyermek-bőrgyógyászati továbbképzés miatt szünetel. (X)

Műszaki szűkö

TERMELŐSZÖV

A megyei termelőszövetkezetek ellátottságaitási főigazgató feladatairól tegnapi, december 2-án a Bara termelőszövetkezetek. A külső nyelvi Juhász debreceni Béke elnököt, jelen Béla, a megyei osztályvezetője István, a megyei nőkhelyettese.

Amint azt a nöksége által

Téli könyv

A Gámbrius állnak a sátrak kinálatnak, megintendően, r is. A téli könyv reprezentáns könyvkiadóknak vesboltoknak is szánt kiadványosnál ünnepi közegeben várják: megsszaporcai könyvespavlok szemmel lepik a minde állóan szép k lenésű kötetek. Ady könyvesb centruma az úr desnek. A bejár sarokban már zetekállványok. zetek állóai: közlál december szalálékkal nálják a mese bolt körülbelű csatornán — ABC-áruházak könyveket, s szerint máris közledek a k ajándékozás e alkalma. A bolt vezetőzetása szerin li könyvkiálá gítóbb, mint a. A gyereket t és is éri: a ko